

VIVE LE GEUS!
WIN DE OORLOG, ZING EEN LIED
CAMERATA TRAJECTINA

GLOBE
RECORDS

Muziek was in de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648) een belangrijk wapen in de strijd. Het politieke lied gold als een indringend medium, als een nuttig instrument bij het beïnvloeden van de publieke mening. Er zijn uiteraard liedjes tegen de Spanjaarden en de katholieken, maar ook tegen de geuzen. En de diverse protestante richtingen mochten elkaar graag door middel van een lied verketteren. Veel hiervan komt rechtstreeks voort uit het volk, maar ook coryfeeën als Vondel en Revius lieten zich niet onbetuigd.

Het meest bekend zijn de geuzenliederen die in eerste instantie op losse vellen werden gedrukt en vervolgens in verschillende bundels tussen 1573 en 1687 zijn uitgegeven. Deze liederen geven een uniek en persoonlijk perspectief op de Tachtigjarige Oorlog. De geuzendichters waren er immers zelf bij toen Alkmaar belegerd of Leiden ontzet werd, of toen ze hun tiende penning moesten afdragen. Het was voor hen van groot belang Alva als een bloedddorstige duivel af te schilderen en hun medeburgers partij te laten kiezen. Het beroemdste geuzenlied is het Wilhelmus. Van dit lied werd gezegd dat het meer waard was dan 10.000 soldaten, want als de manschappen het hoorden, werd hun bloed 'gaende'. De geuzenliederen wisten een gevoel van nationale eenheid op te roepen en voedden de behoefte aan onafhankelijkheid.

Maar wie denkt dat er sprake was van een eensgezinde natie die gebroederlijk optrok tegen de overheerser, komt bedrogen uit. Nederland was gedurende die 80 jaar een verzameling van verschillende partijen met verschillende belangen. Amsterdam bijvoorbeeld bleef tot lang in de oorlog op de hand van de Spanjaarden, iets wat de stad door de geus-gezinden erg kwalijk werd genomen. Treffend voor de onderlinge verdeeldheid zijn de ontwikkelingen tijdens het Twaalfjarig Bestand (1609-1621). De binnenlandse spanningen namen toe en de remonstranten en contraremonstranten vlogen elkaar in de haren. De hiermee samenhangende rivaliteit tussen prins Maurits en Johan van Oldenbarnevelt kende een bloedig einde op het schavot.

De liederen dienden als nieuwsvoorziening in een tijd waarin er geen dagelijkse krant was. Maar dat nieuws was veelal 'fake news': soms pure propaganda, maar in elk geval eenzijdig gevormde opinie. Wie de liederen naast elkaar legt, bespeurt een hartstochtelijk debat, uitgesproken meningen, pogingen om medestanders te werven, maar vooral de wens om iets van die oorlog te snappen. Die troepen die je stad kwamen belegeren hadden jouw geloof, maar kwamen ook plunderen. Moest je daarbij juichen? Hoe moest je overleven? Kon je je buurman wel vertrouwen? Wist je zelf wel aan welke kant je stond? Door zo hard mogelijk te zingen probeerde men vat te krijgen op de verwarrende gebeurtenissen en staande te blijven in de chaos van de opstand.

1	Pavane La Bataille (Tylman Susato, 1551)	2:06	18	Ghy Steden stout en koen (1617)	2:47
2	Nu drijven wy den Paus heraus (1558)	1:45	19	Een nieuw Claegh Liedeken van Spinola (1625)	3:02
3	Antwerpen rijk (1564)	1:29	20	Wilt heden nu treden - Merck toch hoe sterck - O Heer, die daer des hemels tente spreyt (arr. voor cither A. Valerius, 1626)	2:24
4	Slaet op den Trommele (ca 1566)	1:53	21	Geuse Vesper, of Siecken-troost voor de Vierentwintich (Vondel, 1631?)	2:52
5	Help nu u self, so helpt u Godt (1571)	3:10	22	Een Nieu Lietgen van Reyntgen de Vos (Vondel, 1627)	2:24
6	Den 2 ^e Psalm van Duccdalbe (1572)	3:08	23	Gebedt voor de belegeringe van 's Hertogen-Bos (1629)	2:44
7	Maximilianus de Bossu (1573)	2:42	24	Klaghte der Prinsesse van Oranjen: Schoon Prinsenoogh gewoon te flonkren (Hooft, 1630)	3:20
8	Wilhelmus (1577, arr. L.P. Grijp)	0:54	25	Een nieu Liedeken van Graeff Jan de Mossel Man (1631)	2:14
9	Hoe die Spaensche Hoeren comen klagen (1577)	2:48	26	Den Geusen Haes-op uyt Calloy (1638)	2:29
10	tCaetspel der Franchoyzen (1583)	2:06	27	Hoort ghy Borgers (1648, muziek G.G. Gastoldi)	1:44
11	Nero moordadich (1584)	6:11	28	'T is genoegh, oorloghsmanen (1648, muziek G.G. Gastoldi)	3:13
12	Segt ghy Berghsche Soldaten (1589)	2:40	29	O Nederlanden (1648, muziek G.G. Gastoldi)	2:17
13	Batali (naar Jacob van Eyck, 1649)	2:09	30	Laet nu de Schaepkens weyden (1648, muziek G.G. Gastoldi)	1:22
14	Een nieu Liedeken vanden grooten slach in Vlaenderen (1600)	4:02			
15	Wilhelmus von Nassawen (arr. Melchior Franck, 1603)	1:00			
16	Duivelsliedeken (1622)	3:23			
17	Merck toch hoe sterck (1622)	3:20			

Deze compilatie werd samengesteld uit de albums *De Vrede van Munster* (GLO 6048),
Muziek uit de Muiderkring (GLO 6026) en *Bavianen en Slijkgeuzen* (GLO 6031)

opnamen Maria Minor, Utrecht, mei 1994, maart 1995 en november 1997

producer Klaas A. Posthuma

mastering Laurens Beijer

cover-illustratie Inname van de schans bij Zutphen, 1591
(atelier Frans Hogenberg, 1591-93) Rijksmuseum Amsterdam

productie coördinatie Marcel van Tilburg

design Oak by Marcel van den Broek

www.globerecords.nl | www.camerata-trajectina.nl

© & © 2018 Klaas Posthuma Productions

**GLOBE
RECORDS**

8711525527300
www.globerecords.nl

GLO 5273 - © & © 2018 - Klaas Posthuma
Productions - Made in The Netherlands
Globe® is a registered trademark
of Klaas Posthuma Productions,
Castricum, The Netherlands

VIVE LE GEUS!

WIN DE OORLOG, ZING EEN LIED

CAMERATA TRAJECTINA

Suze van Grootel, sopraan
Nico van der Meel, tenor
Marius van Altena, tenor
Job Boswinkel, bas
Saskia Coolen, blokfluit, gamba
Erik Beijer, gamba, vedel, trom
Louis Peter Grijp, luit, cither, theorb

ENSEMBLE OLTREMONTANO

Doron David Sherwin, zink
Elisabeth Schollaert, schalmei, altpommer
Simen van Mechelen, alt- en tenortrombone
Wim Becu, tenor- en bastrombone
René van Laken, tenor- en basdulciaan, tenorpommer

MET MEDEWERKING VAN

Paul Rans, zang
Anne Grimm, sopraan
Stratton Bull, altus
Willem Schot, doedelzak
Annemies Tamboer, rommelpot
Mark Vondenhoff, trompet
Will Wroth, trompet
Tessel Grijp, Renate Schoemakers, Laurens Beijer
en Steven Beijer, kinderkoor